

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

II. ÚS 120/08-29

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 17. marca 2009 v senáte zloženom z predsedu Lajosa Mészárosa a zo sudcov Juraja Horvátha a Sergeja Kohuta prerokoval prijatú sťažnosť Ing. E. K. a Ing. J. K., obaja bytom B., zastúpených advokátkou JUDr. D. L., B., vo veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 312/94 a postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 393/06 a takto

r o z h o d o l :

1. Okresný súd Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 312/94 a Krajský súd v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 393/06 porušili základné právo Ing. E. K. a Ing. J. K., aby sa ich vec prerokovala bez zbytočných prietáhov, zaručené v čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Ing. E. K. a Ing. J. K. priznáva primerané finančné zadost'učinenie v sume každému po 1 000 € (slovom tisíc eur), ktoré je Okresný súd Bratislava IV povinný im vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

3. Ing. E. K. a Ing. J. K. priznáva náhradu trov právneho zastúpenia v sume 502,29 € (slovom päťstodva eur a dvadsaťdeväť centov), ktoré je Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet ich advokátky JUDr. D. L., B., do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. II. ÚS 120/08-8 z 13. marca 2008 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť Ing. E. K. a Ing. J. K., obaja bytom B. (ďalej len „sťažovateľ“, „sťažovateľka“ a spolu tiež „sťažovatelia“), ktorou namietali porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Bratislava IV (ďalej aj „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 312/94 a postupom Krajského súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 393/06.

Zo sťažnosti vyplynulo najmä, že: „Sťažovatelia vystupujú na strane odporcov v právnej veci vedenej na Okresnom súde Bratislava IV, číslo konania 6 C 312/1994 o určenie nájomného. Predmetom sporu je určenie výšky nájomného za obdobie od 1. 2. 1994 do 30. 5. 1995 za užívanie nehnuteľnosti - rodinného domu postaveného na parc. č. 2057/16 k. ú. D., zapísaný na LV č. 1305 k. ú. D., Správa katastra B. ...

Posledný prvostupňový rozsudok 6 C 312/1994 zo dňa 9. 6. 2006 zaväzuje sťažovateľov na zaplatenie nájomného vo výške 5.984,- Sk a úrokov z omeškania vo výške 22 % od 1. 6. 1995 do zaplatenia a tiež zaplatenie náhrady znaleckých trov vo výške 2.439,60 Sk. Sťažovatelia podali proti predmetnému rozsudku odvolanie z dôvodu, že videli v rozhodnutí súdu nesprávne právne posúdenie veci, keď sa prvostupňový súd nezaoberal

uplatneným nárokom sťažovateľov na úhradu nákladov za energie, vodné - stočné, kominársky poplatok atď. za obdobie, keď navrhovatelia nehnuteľnosť užívali a to titulom bezdôvodného obohatenia, ktoré na úkor sťažovateľov získali navrhovatelia. Sťažovatelia tiež nepovažovali za spravodlivý priznaný úrok z omeškania vo výške 22 % od 1. 6. 1995, ktorý súd žiadnym spôsobom nezdôvodnil a dĺžka súdneho sporu trinásť rokov spôsobuje narastanie príslušenstva bez zavinenia sťažovateľov. ...

Sťažovatelia sú toho názoru, že v priebehu súdneho konania na prvostupňovom aj druhostupňovom súde doteraz trvajúcего viac ako trinásť rokov bolo porušené ich právo na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení jeho protokolov v konaní Okresného súdu Bratislava IV č. k. 6 C 312/1994 a v konaní Krajského súdu Bratislava 9 Co 393/06.

Sťažovateľom vinou neprimerane dlhého súdneho konania prvostupňového a druhostupňového konania narástla výška príslušenstva v takej miere, že niekoľkonásobne prevýšila žalobnú istinu. Samotná dĺžka súdneho konania doteraz viac ako trinásť rokov a pretrvávajúci stav právnej neistoty sťažovateľov ako aj stupňujúca sa výška príslušenstva žalobnej pohľadávky a trov konania zakladá nárok sťažovateľov na priznanie finančného zadosťučinenia. Z uvedeného dôvodu sťažovatelia požadujú za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 5 ods. 3 zákona o ústavnom súde peňažnú čiastku vo výške 97.000,- Sk.

Z vyššie uvedených dôvodov podávajú sťažovatelia voči postupu Okresného súdu Bratislava IV a Krajskému súdu Bratislava v predmetnej veci ústavnú sťažnosť a navrhujú, aby Ústavný súd SR vydal nasledovné rozhodnutie:

Právo Ing. E. K. a J. K., podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd konaním Okresného súdu Bratislava IV č. k. 6 C 312/1994 a v konaní Krajského súdu Bratislava 9 Co 393/06 porušené bolo.

Ústavný súd priznáva Ing. E. K. a J. K. v zmysle čl. 127 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky finančné zadosťučinenie v sume 97.000,- Sk. “

2. Na základe žiadosti ústavného súdu sa k veci písomne vyjadrili účastníci konania: okresný súd, zastúpený jej predsedníčkou JUDr. M. Č., listom sp. zn. Spr. 3176/08 z 20. mája 2008, krajský súd, zastúpený jej predsedníčkou JUDr. G. Š., listom sp. zn. Spr. 3257/08 zo 16. apríla 2008 a právna zástupkyňa sťažovateľov stanoviskom k uvedeným vyjadreniam súdov z 10. júna 2008.

2.1 Predsedníčka okresného súdu vo svojom prípise opísala chronológiu úkonov, ktoré okresný súd vo veci vykonal, a uviedla tieto relevantné skutočnosti:

„... Z prehľadu vykonaných procesných úkonov je zrejmé, že Okresný súd Bratislava IV vo veci priebežne koná. Odporcovia svojou častou neprítomnosťou na určenom termíne pojednávania spôsobili, že súd musel pojednávanie odročiť.

Oznamujem, že netrváme na tom, aby sa o prijatej sťažnosti konalo ústne pojednávanie.

Záverom uvádzam, že vo veci je určený termín pojednávania na deň 10. 6. 2008, predvolanie je doručené právnym zástupcom účastníkov. Z uvedeného dôvodu spis tunajšieho súdu sp. zn. 6 C 312/94 doručíme Ústavnému súdu Slovenskej republiky dodatočne.“

2.2 Predsedníčka krajského súdu zaujala k veci toto stanovisko:

„... Vašu žiadosť dňa 08. 04. 2008 predložila podpredsedníčka krajského súdu na vyjadrenie predsedovi senátu 9Co, ktorý sa k veci písomne vyjadril dňa 09. 04. 2008.

Uviedol, že v predmetnej veci bolo tunajším súdom rozhodnuté na pojednávaní dňa 20. 03. 2008.

Vo veci bolo vydané uznesenie Krajského súdu v Bratislave č. k. 9 Co 393/2006-291 zo dňa 20. 03. 2008.

Krajský súd momentálne vracia súdny spis sp. zn. 6 C 312/1994 okresnému súdu za účelom doručenia predmetného rozhodnutia krajského súdu...

Na základe vyššie uvedených skutočností, vyplývajúcich vo vzťahu ku krajskému súdu, Vám súčasne oznamujem, že krajský súd v tejto veci podľa ustanovenia § 30 ods. 1 a 2 zákona č. 38/1993 Z. z., netrvá na ústnom pojednávaní pred ÚS SR.“

2.3 Právna zástupkyňa sťažovateľov v reakcii na uvedené vyjadrenia zástupcov súdov uviedla, že:

„... Sťažovatelia s vyjadrením Krajského súdu v Bratislave zo dňa 16. 4. 2008 súhlasia i keď sa tento súd vyhol konkrétnemu vyšpecifikovaniu dĺžky trvania každého odvolacieho konania. Tieto skutočnosti sú dostupné v spise 6 C 312/94.

Sťažovatelia s vyjadrením Okresného súdu Bratislava IV zo dňa 20. 5. 2008 nesúhlasia. Vypracovaný prehľad procesných úkonov súdu považujeme za neprofesionálny. Je pravdivé tvrdenie príslušného súdu o tom, že v začiatkoch sporu v rokoch 1994 - 1995 sa odporcovia nezúčastnili na pojednávaní, nakoľko boli vzťahy medzi účastníkmi narušené do takej miery, že účasť na pojednávaní mala pre odporcov traumatizujúci dopad. Voči uloženej poriadkovej pokute sa odporcovia odvolali a náležité svoju neprítomnosť odôvodnili.

Od roku 1996 sa odporcovia alebo ich právni zástupcovia pojednávaní riadne zúčastňovali. V tejto časti tvrdenie OS BA IV nie je pravdivé. Pokiaľ Okresný súd BA IV v prehľade uvádza neprítomnosť odporcov v období rokov 1996 - 2008 nespresňuje, či bolo predvolanie na pojednávanie odporcom riadne doručené a či na pojednávaní bol prítomný právny zástupca odporcov, prípadne či prekážkou neboli zdravotné dôvody. Tieto informácie sa v spise nachádzajú, nepovažujeme preto za profesionálne neuviesť úplné a presné informácie skutkového stavu súvisiacich s jednotlivými procesnými úkonmi. Z uvedeného dôvodu navrhujeme tieto informácie do prehľadu doplniť. Zároveň upozorňujeme na nedôvodnosť a neopodstatnenosť mnohých odročovaní pojednávaní na neurčitú dobu.

Zároveň oznamujeme, že sťažovatelia netrvajú na ústnom pojednávaní a uplatňujú si trovy konania, pozostávajúce z trov právneho zastúpenia advokátky JUDr. D. L. za dva úkony právnej pomoci (príprava a prevzatie veci 3.650,- Sk + paušál nákladov 178,- Sk, písomné podanie - sťažnosť na ÚS SR 3.650,- + paušál nákladov 178,- Sk = celkom vo výške 7.656,- Sk).“

3. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich stanoviskami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci namietaného porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prerokovanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

II.

Z obsahu sťažnosti a k nej priložených písomností, z vyjadrení účastníkov konania a z obsahu na vec sa vzťahujúcich súdnych spisov ústavný súd zistil tento priebeh a stav napadnutých konaní:

1. Vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 6 C 312/94

Dňa 1. júla 1994 L. K., Z. K. a Ing. T. K. (ďalej aj „žalobcovia“) podali na okresnom súde žalobný návrh proti sťažovateľom na určenie nájomného.

Dňa 10. októbra 1994 súd nariadil vo veci pojednávanie na 10. november 1994.

Dňa 10. novembra 1994 bolo pojednávanie odročené na 7. február 1995, pretože sa sťažovatelia na pojednávaní nezúčastnili napriek tomu, že doručenie predvolaní mali vykázané.

Dňa 11. novembra 1994 súd uložil sťažovateľom poriadkovú pokutu 500 Sk.

Dňa 7. februára 1995 bolo pojednávanie odročené na 9. marec 1995, pretože sa riadne predvolaní sťažovatelia na pojednávaní nezúčastnili.

Dňa 8. februára 1995 súd uložil sťažovateľom poriadkovú pokutu 1 000 Sk.

Dňa 9. marca 1995 bolo pojednávanie odročené na 20. apríl 1995, pretože sa sťažovatelia na pojednávaní nezúčastnili napriek tomu, že doručenie predvolaní mali vykázané.

Dňa 15. marca 1995 súd uložil sťažovateľom poriadkovú pokutu 5 000 Sk, proti ktorému sa odvolali.

Dňa 20. apríla 1995 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 1. jún 1995.

Dňa 28. apríla 1995 sťažovatelia podali vo veci vzájomný návrh.

Dňa 1. júna 1995 sa žalobcovia písomne vyjadrili k vzájomnému návrhu. V ten istý deň sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že účastníci v lehote 10 dní navrhnú súdu nové dôkazy.

Dňa 14. júna 1995 žalobcovia špecifikovali svoje nároky v predmetnej veci.

Dňa 31. októbra 1995 súd vyzval žalobcov na doplatenie súdneho poplatku. V ten istý deň bol súdny poplatok žalobcami zaplatený.

Dňa 6. novembra 1995 súd nariadil vo veci pojednávanie na 7. december 1995. Ďalej sa sťažovatelia písomne vyjadrili k predmetnej veci.

Dňa 7. decembra 1995 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 25. január 1996.

Dňa 25. januára 1996 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 30. január 1996 z dôvodu vyhlásenia rozsudku.

Dňa 30. januára 1996 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok. Návrh a rovnako aj vzájomný návrh bol zamietnutý.

Dňa 18. marca 1996 sťažovatelia podali odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 19. marca 1996 aj žalobcovia podali odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 30. septembra 1996 odvolací súd rozhodol tak, že napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil súdu prvého stupňa na ďalšie konanie.

Dňa 13. februára 1997 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. marec 1997.

Dňa 18. marca 1997 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom sa sťažovatelia nezúčastnili. Pojednávanie bolo odročené na 17. apríl 1997.

Dňa 17. apríla 1997 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 22. apríl 1997.

Dňa 22. apríla 1997 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, na základe ktorého sťažovatelia boli zaviazaní zaplatiť žalobcom sumu 2 778,80 Sk s 22 % úrokmi z omeškania.

Dňa 3. júla 1997 sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku súdu z 22. apríla 1997.

Dňa 9. júla 1997 aj žalobcovia podali odvolanie proti uvedenému rozsudku.

Dňa 16. júla 1997 sťažovatelia písomne odôvodnili svoje odvolanie.

Dňa 15. decembra 1997 súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 29. decembra 1997 sa žalobcovia písomne vyjadrili k odvolaniu sťažovateľov.

Dňa 30. júna 1998 odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 7. septembra 1998 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 9. decembra 1998 súd nariadil vo veci pojednávanie na 21. január 1999.

Dňa 21. januára 1999 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito z dôvodu znaleckého dokazovania.

Dňa 21. júna 1999 bol uznesením súdu č. k. 6 C 312/94-135 vo veci ustanovený znalec Ing. M. B.

Dňa 9. júla 1999 znalec Ing. M. B. oznámil súdu, že z dôvodu práce na viacerých posudkoch nie je schopný dodržať súdom určený termín na vypracovanie posudku.

Dňa 27. septembra 1999 bol uznesením súdu č. k. 6 C 312/94-138 namiesto znalca Ing. M. B. ustanovený znalec Ing. I. B.

Dňa 20. októbra 1999 sa Ing. I. B. vyjadril k predmetnej veci.

Dňa 13. apríla 2000 bol na základe písomného vyjadrenia Ing. I. B. uznesením č. k. 6 C 312/94-141 namiesto neho ustanovený znalec Ing. V. F.

Dňa 8. septembra 2000 súd urgoval Ing. V. F., aby vypracoval znalecký posudok.

Dňa 13. novembra 2000 súd urgoval Ing. V. F., aby vypracoval znalecký posudok.

Dňa 19. decembra 2000 súd opätovne urgoval Ing. V. F. na zaslanie znaleckého posudku.

Dňa 31. januára 2001 súd opakovane urgoval Ing. V. F. na zaslanie znaleckého posudku.

Dňa 28. marca 2001 súd uznesením č. k. 6 C 312/94-148 uložil znalcovi za nečinnosť poriadkovú pokutu v sume 1 000 Sk.

Dňa 27. apríla 2001 sa Ing. V. F. vyjadril k uzneseniu súdu z 28. marca 2001 a žiadal o dodatočné odpustenie poriadkovej pokuty.

Dňa 16. júla 2001 bol uznesením súdu č. k. 6 C 312/94-152 namiesto znalca Ing. V. F. ustanovený znalec Ing. P. M.

Dňa 14. januára 2002 súd urgoval Ing. P. M. o zaslanie znaleckého posudku.

Dňa 29. januára 2002 Ing. P. M. doručil súdu znalecký posudok.

Dňa 20. marca 2002 žalobcovia namietali, že Ing. P. M. nemal oprávnenie na vypracovanie znaleckého posudku v predmetnej veci.

Dňa 21. marca 2002 sa sťažovatelia písomne vyjadrili k znaleckému posudku.

Dňa 20. mája 2002 sťažovatelia podali odvolanie proti vyúčtovaniu znalečného a zároveň ospravedlnili svoju neúčasť na pojednávaní 23. mája 2002.

Dňa 23. mája 2002 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že spis bude zaslaný Krajskému súdu v Bratislave (ďalej aj „krajský súd“).

Dňa 30. apríla 2003 odvolací súd rozhodol tak, že napadnuté uznesenie súdu prvého stupňa potvrdzuje.

Dňa 19. júna 2003 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 1. júla 2003 sťažovatelia oznámili súdu, že v júli a auguste nebudú prítomní na území B.

Dňa 16. septembra 2003 súd nariadil pojednávanie na 14. október 2003.

Dňa 13. októbra 2003 právna zástupkyňa sťažovateľov požiadala o odročenie pojednávania určeného na 14. október 2003.

Dňa 14. októbra 2003 bolo pojednávanie odročené na 11. november 2003.

Dňa 11. novembra 2003 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na neurčito s tým, že právna zástupkyňa žalobcov v lehote 1 mesiaca predloží súdu potvrdenia realitných kancelárií o výške obvyklého nájomného.

Dňa 2. decembra 2003 právna zástupkyňa žalobcov požiadala súd o predĺženie jednomesačnej lehoty o ďalší mesiac.

Dňa 15. marca 2004 súd vyzval právnu zástupkyňu žalobcov, aby zaslala potvrdenie o výške nájomného.

Dňa 22. marca 2004 súd nariadil pojednávanie na 27. apríl 2004.

Dňa 26. marca 2004 právna zástupkyňa žalobcov oznámila súdu, že potvrdenie o výške nájomného realitná kancelária poskytne len na žiadosť súdu.

Dňa 26. apríla 2004 právna zástupkyňa žalobcov žiadala súd o odročenie pojednávania určeného na 27. apríl 2004.

Dňa 27. apríla 2004 bolo pojednávanie odročené na 1. júl 2004.

Dňa 10. mája 2004 súd nariadil nový termín pojednávania na 9. september 2004.

Dňa 9. septembra 2004 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 16. september 2004 z dôvodu vyhlásenia rozsudku.

Dňa 16. septembra 2004 bol vo veci vyhlásený rozsudok, podľa ktorého sťažovatelia boli zaviazaní zaplatiť žalobcom sumu 9 720 Sk s úrokom z omeškania 22 %.

Dňa 25. novembra 2004 sťažovatelia podali odvolanie proti ostatnému rozsudku okresného súdu.

Dňa 6. decembra 2004 súd vyzval sťažovateľov na zaplatenie súdneho poplatku za odvolanie.

Dňa 29. decembra 2004 sťažovatelia zaplatili súdny poplatok za odvolanie.

Dňa 31. mája 2005 odvolací súd rozsudok súdu prvého stupňa v napadnutej časti zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 26. júla 2005 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 14. septembra 2005 súd nariadil pojednávanie na 1. december 2005.

Dňa 25. novembra 2005 právna zástupkyňa sťažovateľov požiadala súd o ospravedlnenie neúčasti a odročenie pojednávania nariadeného na 1. december 2005.

Dňa 1. decembra 2005 bolo pojednávanie odročené na 21. február 2006.

Dňa 21. februára 2006 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 18. apríl 2006.

Dňa 13. apríla 2006 právna zástupkyňa sťažovateľov požiadala súd o ospravedlnenie neúčasti a odročenie pojednávania nariadeného na 18. apríl 2006.

Dňa 18. apríla 2006 bolo pojednávanie odročené na 6. jún 2006.

Dňa 5. júna 2006 právna zástupkyňa sťažovateľov predložila súdu listinné dôkazy k predmetnej veci.

Dňa 6. júna 2006 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo odročené na 9. jún 2006. Právna zástupkyňa sťažovateľov ospravedlnila svoju neúčasť na tomto pojednávaní.

Dňa 9. júna 2006 sa uskutočnilo vo veci pojednávanie, na ktorom bol vyhlásený rozsudok, v zmysle ktorého sťažovatelia sú povinní zaplatiť žalobcom sumu 5 984 Sk spolu s úrokmi z omeškania 22 %.

Dňa 11. augusta 2006 sťažovatelia podali odvolanie proti rozsudku z 9. júna 2006.

2. Vec vedená krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 393/06

Dňa 16. augusta 2006 bol spis spolu s opravným prostriedkom sťažovateľov doručený krajskému súdu.

Dňa 31. októbra 2007 krajský súd nariadil vo veci odvolacie pojednávanie na 20. marec 2008.

Dňa 15. januára 2008 zomrel žalobca L. K.

Dňa 20. marca 2008 sa uskutočnilo pojednávanie pred odvolacím súdom, ktorý napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Dňa 17. apríla 2008 bol spis vrátený okresnému súdu.

Dňa 21. apríla 2008 súd nariadil pojednávanie na 10. jún 2008.

Dňa 10. júna 2008 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré bolo prerušené do skončenia dedičskej veci po žalobcovi L. K.

III.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah. Ak porušenie práv alebo slobôd podľa odseku 1 vzniklo nečinnosťou, ústavný súd môže prikázať, aby ten, kto tieto práva alebo slobody porušil, vo veci konal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Predmetom konania pred ústavným súdom bolo posúdenie, či postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 6 C 312/94 (o určenie nájomného, pričom sťažovatelia sú odporcami vo veci) a postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn.

9 Co 393/06 dochádza k porušovaniu základného práva sťažovateľov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru.

Podľa čl. 48 ods. 2 ústavy každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prietahov.

Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná.

Ústavný súd si pri výklade „práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov“ garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o „právo na prejednanie veci v primeranej lehote“, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03).

Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo, alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov garantované v čl. 48 ods. 2 ústavy, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu najmä podľa týchto troch základných kritérií: zložitosť veci, správanie účastníka konania a postup súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02). Podľa rovnakých kritérií ústavný súd postupoval aj v danom prípade.

1. Pokiaľ ide o kritérium zložitosť veci, dĺžka napadnutých konaní podľa názoru ústavného súdu nebola závislá od zložitosti veci. Napokon ani predsedníčky okresného súdu a krajského súdu vo svojich vyjadreniach nepoukázali na skutkovú alebo právnu zložitosť predmetnej veci.

2. Pri posudzovaní správania sťažovateľov v napadnutej veci ústavný súd konštatuje, že najmä v počiatočnom štádiu konania aj sťažovatelia prispeli svojim správaním k prietahom v konaní, pretože sa nezúčastnili na prvých troch pojednávaniach pred okresným súdom, hoci im za to bola udelená aj poriadková pokuta. Na ich ťarchu bolo treba

ďalej pripísať skutočnosť, že v poslednom štádiu konania pred okresným súdom sa ich právna zástupkyňa opakovane nezúčastnila na pojednávaniach a hoci svoju neúčasť ospravedlňovala, bolo treba odročovať pojednávanie. No vzhľadom na to, že napadnuté konanie trvá už viac ako pätnásť rokov, nemožno celkové správanie sťažovateľov kvalifikovať ako postup, ktorého dôsledkom sú zbytočné prietahy (napr. I. ÚS 31/01). Na druhej strane však na nesúčinnosť správanie sťažovateľov a ich právnej zástupkyne v určitom štádiu napadnutého konania nemohol ústavný súd neprihliadnuť pri úvahe o výške primeraného finančného zadosťučinenia.

3. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach a predovšetkým poukazuje na to, že trvanie napadnutého konania už viac ako pätnásť rokov je už samo osebe celkom jednoznačne neprimerané a neospravedlniteľné.

3.1 Vec vedená okresným súdom pod sp. zn. 6 C 312/94

Ústavný súd konštatuje, že okresný súd bol v určitých obdobiach v posudzovanej veci opakovane aj nečinný (napr. od 21. januára 1999 do 21. júna 1999 - päť mesiacov, od 20. októbra 1999 do 13. apríla 2000 - šesť mesiacov) a jeho postup nevykazoval vždy znaky plynulého a efektívneho konania (napr. 21. januára 1999 bolo pojednávanie odročené na neurčito z dôvodu znaleckého dokazovania, ktoré bolo realizované až 29. januára 2002). V tejto súvislosti okresný súd zapríčinil prietahy tým, že buď vôbec neuplatnil, alebo neúčinne uplatnil svoju právomoc voči znalcom (napr. IV. ÚS 239/03), ktorí včas nepredložili znalecký posudok. Úkony okresného súdu teda v napadnutom konaní nesmerovali k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia nachádzajú, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). Tieto nedostatky plynulosti konania by však samy osebe neznamenali porušenie základného práva sťažovateľov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ale kvalitu porušenia týchto práv nadobudli v kontexte celkovej viac ako 15-ročnej dĺžky konania, ktoré je z ústavnoprávneho aspektu neospravedlniteľné a netolerovateľné, keďže svojimi dôsledkami môže už nadobudnúť charakter odopretia spravodlivosti (*denegatio iustitiae*).

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd v konaní vedenom na okresnom súde pod sp. zn. 6 C 312/94 vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

3.2 Vec vedená krajským súdom pod sp. zn. 9 Co 393/06

Ústavný súd ďalej konštatuje, že krajský súd bol v predmetnej veci bez akýchkoľvek dôvodov dlhodobo nečinný v období od 16. augusta 2006 do 31. októbra 2007. Krajský súd teda počas štrnástich mesiacov vo veci nevykonal žiadny úkon smerujúci k odstráneniu právnej neistoty, v ktorej sa sťažovatelia počas napadnutého súdneho konania nachádzali, čo je základným účelom práva zaručeného v citovanom článku ústavy (pozri napr. I. ÚS 41/02). K uvedenej nečinnosti, a teda k prietahom pritom nedošlo v dôsledku zložitosti veci ani správania účastníkov, ale výlučne v dôsledku postupu krajského súdu.

Vzhľadom na uvedené dôvody ústavný súd vyslovil porušenie základného práva sťažovateľov na prerokovanie predmetnej veci bez zbytočných prietáhov zaručeného v čl. 48 ods. 2 ústavy a ich právo na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru aj postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 9 Co 393/06, tak ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 1.

4. Vzhľadom na to, že 10. júna 2008 bola predmetná vec na okresnom súde prerušená, neprichádzalo do úvahy v okolnostiach danej veci rozhodnutie podľa § 56 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde (pozri tiež II. ÚS 425/08).

5. Podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde môže ústavný súd priznať tomu, koho základné právo alebo sloboda sa porušili, aj primerané finančné zadosťučinenie.

Sťažovatelia požadovali priznať primerané finančného zadosťučinenie v sume 97 000 Sk, teda 3 219,81 €, pretože *„samotná dĺžka súdneho konania doteraz viac ako trinásť rokov a pretrvávajúci stav právnej neistoty sťažovateľov ako aj stupňujúca sa výška príslušenstva žalobnej pohľadávky a trov konania zakladá nárok sťažovateľov na priznanie finančného zadosťučinenia“*.

Vzhľadom na okolnosti danej veci ústavný súd dospel k názoru, že len konštatovanie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru nie je dostatočným zadost'učinením pre sťažovateľov. Ústavný súd preto uznal za odôvodnené im priznať aj finančné zadost'učinenie podľa citovaného ustanovenia zákona o ústavnom súde, ktoré podľa zásad spravodlivosti s prihliadnutím na všetky okolnosti zisteného porušenia práv sťažovateľov, najmä na povahu posudzovanej veci, ako aj na celkové viac ako 15-ročné trvanie tohto konania vo vzťahu k okresnému súdu každému v sume 1 000 €. Ústavný súd pritom zohľadnil aj skutočnosť, že vec na okresnom súde dodnes nie je právoplatne skončená.

Vo vzťahu ku krajskému súdu považuje ústavný súd za dostatočné vyslovenie porušenia označených základných práv (bod 1 výroku) a zaviazanie znášať trovy právneho zastúpenia sťažovateľov tak, ako to bude uvedené v nasledujúcej časti tohto nálezu.

Podľa § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadost'učinenia, orgán, ktorý základné právo alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Z uvedených dôvodov ústavný súd rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 a 3.

6. Podľa § 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti uhradil inému účastníkovi konania jeho trovy.

Sťažovateľom vznikli trovy konania z dôvodu právneho zastúpenia advokátom za tri úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia z 26. októbra 2007, spísanie sťažnosti podanej ústavnému súdu z 26. októbra 2007 a písomné stanovisko k vyjadreniu súdov z 10. júna 2008). Za dva úkony vykonané v roku 2007 patrí odmena v sume dvakrát po 98,59 € a za jeden úkon vykonaný v roku 2008 prislúcha odmena v sume 105,42 €, preto trovy právneho zastúpenia pre jedného sťažovateľa predstavujú sumu 302,60 €. Základná

sadzba tarifnej odmeny bola znížená o 20 %, pretože išlo o spoločné úkony pri zastupovaní „dvoch alebo viacerých osôb“, t. j. na sumu 242,08 € v prípade jedného sťažovateľa. Spolu s režijným paušalom ku každému úkonu (2 x 5,91 € v roku 2007 a 1x 6,31 € v roku 2008) v prípade dvoch sťažovateľov tvorí náhrada trov právnej služby advokátom celkove sumu 502,29 € v zmysle vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov.

Vzhľadom na uvedené ústavný súd o uplatnených trovách konania sťažovateľov rozhodol tak, ako to je uvedené vo výroku tohto rozhodnutia v bode 3.

7. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok, treba pod právoplatnosťou rozhodnutia uvedenou vo výroku tohto rozhodnutia rozumieť jeho doručenie účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 17. marca 2009